

залучення всіх учасників процесу до роботи одночасно, тим самим забезпечуючи активне формування іншомовної комунікативної компетенції учнів. Маємо зауважити, що для продуктивного та ефективного вивчення іноземної мови використовуються чисельні інтерактивні технології та прийоми, що дають можливість взаємодії студентів на різних рівнях та етапах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемчук Г. Про сучасні підходи до вивчення і викладання іноземних мов / Г. Артемчук // Рідна школа. – 2003. – № 9. – С. 47-49.
2. Алексич Т. Використання інтерактивних технологій на уроках іноземної мови як засіб підвищення ефективності навчання / Т. Алексич // Англійська мова та література. – 2008. – № 13. – С. 1-3.

*А. О. Перетяцько,
студентка IV курсу факультету міжнародних відносин,
Хмельницький національний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ І ПЕРЕКЛАДУ КОЛЬРОНАЗВ У ТВОРАХ М. КОЦЮБИНСЬКОГО

Кольороназви є вагомим елементом мовної картини світу. Доволі часто переклад кольороназв є складним з огляду на розбіжності у номінації кольорової гами у різних мовах.

Багата лексика творів великого класика української літератури М. Коцюбинського відкриває широкі простори для перекладацької діяльності. Але разом із тим виникає і чимало проблем, пов'язаних із перекладом специфічних понять. Однією з таких є проблема перекладу кольороназв.

Специфікою відтворення словесного образу в перекладі займалися такі провідні перекладознавці, як В.В. Коптілов, О.І. Чередниченко, В.І. Карабан, Р.П. Зорівчак, П.О. Бех, у той час як перекладові кольороназв у художньому тексті дотепер присвячено лише окремі наукові розвідки (Т. Конлі, Л.Р. Калинович, В.В. Мирошніченко, І.В. Ковальська). Однак усі ці праці стосуються не стільки граматичного, скільки лінгвостилістичного боку дослідження. Тому **актуальність** нашого дослідження полягає у дослідженні граматичних, зокрема морфологічних, ознак творення прикметників на позначення кольороназв та аналізу адекватності їх перекладів англійською мовою

Об'єктом нашого дослідження є лексика на позначення кольору в творах М. Коцюбинського.

Предметом аналізу є морфологічні особливості творення і перекладу англійською мовою лексем на позначення кольороназв у творах М. Коцюбинського.

Нашою **метою** є аналіз перекладу прикметників із колірним компонентом. Мета роботи вимагає вирішення таких **завдань**: розгляд морфологічних способів творення кольороназв як граматичної проблеми; відбір з оригінальних та перекладних текстів лексичних одиниць на позначення кольору; аналіз спосо-

бів перекладу прикметників з колірним компонентом з української мови англійською.

Однією з основних проблем перекладача у відтворенні кольорової палітри є розбіжності у картинах світу мовців. Дуже рідко можна перекласти кольоро-назви тим самим способом, яким вони були створені у вихідній мові, особливо коли це стосується нюансування кольорів [1, с. 19].

Аналіз кольорової палітри оповідань М. Коцюбинського та їх перекладів допоміг нам виявити, що англійській мові через її аналітичність не властиве широке розмаїття морфологічних особливостей творення прикметників, у тому числі колоративів, що є притаманним для української мови. Відповідно і кількість способів творення колоративів в англійській мові також незначна. Оскільки морфологічні проблеми перекладу колоративів до сьогодні детально не досліджувались, не існує розгорнутої класифікації способів їх перекладу. Саме тому ми склали власну класифікацію типів перекладу українських кольороназв англійською мовою.

Ми виділили 5 основних морфологічних видів лексем на позначення кольору, які можуть викликати протиріччя при перекладі: прикметники, утворені префіксальним способом (напр.: *мигнула розчосом фарбованих баків і ліниво підняла над **безбарвним** обличчям бриля* [4, с. 237]); прикметники, утворені за допомогою суфуксів-модифікаторів *-ш-, -іш-, -енн-, -анн-, -еньк-, -есеньк-, -езн-, -уват-, – книші-, -ав-(-яв-)* тощо (напр.: *Ну, чого кудкудачеш, **біленька*** [2, с. 64]); прикметники, утворені за допомогою суфіксів-кваліфікаторів *-ив-, -лив-, -уват-, -юват-, -овит-, -ист-, -їст-, -ат-, -чат-, -аст-, -част-, -ав-, -ляе-, -орляв-, -н-, -ичн-, -ічн-, -ивн-, -тивн-, -ок-, -к–* та ін. (напр.: ***Зеленкувати** очі скакали в нього, як жаби понад болотом* [2, с. 124]); прикметники, утворені способом словоскладання із сурядним сполученням слів (напр.: *кожне очко горить **синьо-зеленим** вогнем* [4, с. 243]) та прикметники, утворені способом словоскладання із підрядним сполученням слів (напр.: *черлені хустки шовкові і навіть пишна та **білосніжна** гугля, яку мати обережно несла на щипку через плече* [5, с. 9]).

Загалом ми виділили 8 способів відтворення «кольорової» лексики у перекладі. Найпоширенішим способом перекладу колоративів є використання лексичного аналога, наприклад:

*В переривах кварталів – **молочна** мла, за якою чулось далеке і безконечне* [4, с. 239]. – *At the crossings there was a **milky** haze, beyond which one sensed something remote and infinite* [8, с. 340].

Другим за частотністю засобом відтворення є прикметники із суфіксом *-ish*, наприклад: *Тихим морем прослались **білаци** дороги* [4, с. 243]. – *Whitish paths appeared on the calm sea* [8, с. 344].

Третім за частотністю способом перекладу є сполучення двох прикметників дефісом, наприклад: *Дивився, як поволі дерева пірнали в **сизий** туман та рисувались на небі, як темні жилки на перламутрі* [4, с. 239]. – *He watched the trees being slowly submerged in the **blue-gray** mist and outlined against the sky like dark veins in mother-of-pearl* [8, с. 340].

Одним із найпоширеніших є спосіб перекладу колоронімів за допомогою нейтралізації. Наприклад: *Навіть душне повітря літньої днини приймало м'які*

синяві тони, в яких танули й розпливались контури далеких прибережних гір [3, с. 283]. – *Even the stifling air of the summer was tinged in soft blue hues in which the outlines of the far-off coastal mountains seemed to melt and dissolve* [7, с. 251].

Доволі поширеним є також спосіб перекладу українських кольороназв за допомогою прикметників з суфіксом *-y/-ie*, наприклад: *Хмара подумала трохи і пустила в відповідь вогняну стрілу* [5, с. 36]. – *The cloud pondered for a moment and then replied by sending down a fiery arrow* [9, с. 24].

Переклад колоративів за допомогою словоскладання не дуже поширений. Однак він використовується у випадках, коли читачеві цільової мови необхідне додаткове пояснення контексту. Наприклад:

– *A на ким висши?*

– *На Анничці чорнявій* [5, с. 49]. –

«*On whom are you hanging?*»

«*On black-haired Annychka* [9, с. 32].»

Деякі кольороназви перекладаються за допомогою лексичного відповідника з суфіксом *-ed*. Цей спосіб являє собою сполучення двох прикметників, один із яких – кольороназва, а інший має закінчення *-ed*, наприклад: *Під човном клекотіло, кипіло, шумувало, а він підскакував і плигав, немов нісся кудись на білогривих звірах* [3, с. 284]. – *The sea gurgled, seethed and clanged under the boat, which bobbed up and down as if riding on white manned steeds* [7, с. 253].

Найменш частотним способом перекладу є поєднанням двох прикметників за допомогою сполучника *and*, наприклад: *Злото-рожеве повітря приймає віддаль бузкові тони і робить простори ще ширшими і ще глибшими* [2, с. 71]. – *Gold and rosy air took on lilac hue in the distance* [6, с. 34].

Проаналізувавши відібрані нами лексичні одиниці з творів М. Коцюбинського та способи їх перекладу, ми дійшли висновку, що у більшості випадків прикметники на позначення кольору перекладаються наступними способами: за допомогою прикметників із суфіксами *-y/-ie*; за допомогою прикметників із суфіксом *-ish*; за допомогою словоскладання; використанням лексичного аналога; поєднанням двох прикметників за допомогою сполучника *and*; сполученням двох прикметників дефісом; за допомогою нейтралізації та за допомогою лексичного відповідника з суфіксом *-ed*.

Підсумовуючи усе вищевикладене, можемо дійти висновку, що лексика на позначення кольору потребує неабияких уваги та зусиль з боку перекладача, оскільки англійська мова не настільки багата граматично, як українська, тому при перекладі колоративів варто брати до уваги морфологічні особливості обох мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальська І. В. Кольористика як перекладознавча проблема: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.16 «Перекладознавство» / І. В. Ковальська. – К., 2001. – 19 с.
2. Михайло Коцюбинський *Fata Morgana* / Тіні забутих предків. Повісті, оповідання, етюди, нариси, казки (Українська класика) / М. М. Коцюбинський. – Х.: Фоліо, 2008. – С. 51-144;
3. Михайло Коцюбинський *На камені* / Тіні забутих предків. Повісті, оповідання, етюди, нариси, казки (Українська класика) / М. М. Коцюбинський. – Х.: Фоліо, 2008. – С. 283-294.
4. Михайло Коцюбинський *Сон* / Коні не винні. Повесть, оповідання (Українська класика) / М. М. Коцюбинський. – Х.: Фоліо, 2006. – С. 237-260;

5. Михайло Коцюбинський Тіні забутих предків / Тіні забутих предків. Повісті, оповідання, етюди, нариси, казки (Українська класика) / М. М. Коцюбинський. – Х.: Фоліо, 2008. – С. 2-50;
6. Mikhailo Kotsyubinsky Fata Morgana / Tr. by A. Bernhard // Fata Moragana and Other Stories / M. Kotsyubinsky. – K.: Dnipro Publishers, 1980. – P. 13-117;
7. Mikhailo Kotsyubinsky On the Rocks / Tr. by A. Mistetsky // Fata Moragana and Other Stories / M. Kotsyubinsky. – K.: Dnipro Publishers, 1980. – P. 251-265
8. Mikhailo Kotsyubinsky The Dream / Tr. by A. Mistetsky // Fata Moragana and Other Stories / M. Kotsyubinsky. – K.: Dnipro Publishers, 1980. – P. 338-363;
9. Mikhailo Kotsyubinsky The Shadows of Forgotten Ancestors / Tr. by M. Tarnawsky // www.utoronto.ca/.

*А. Ю. Прокопова,
студентка IV курсу філологічного факультету,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

ЗВЕРТАННЯ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ РОДИННОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ ЛЮКО ДАШВАР)

Дискурс як складний багатоплановий феномен перебуває у центрі уваги сучасної лінгвістичної науки. На сьогодні в українській мові малодослідженим є родинний дискурс, зокрема звертання у ньому. Тому актуальність нашої роботи полягає у дослідженні особливостей функціонування форм звертання в рамках українського родинного дискурсу.

Метою роботи є здійснення комплексного аналізу, систематизації та опису засобів апеляції на основі сучасних художніх текстів і встановлення місця та ролі звертання в сучасному українському родинному дискурсі.

Матеріалом дослідження послужила картотека фактичного матеріалу із 946 карток одиниць звертань. Мікроконтексти з елементами апеляції дібрані шляхом вибірки одиниць із художніх текстів Люко Дашвар («Село не люди» [3]; «Молоко з кров'ю» [4]; «Рай.Центр» [5]; «Мати все» [6]; «Биті є. Макар» [7], «Биті є. Макс» [8], «Биті є. Гоцик» [9]; «На запах м'яса» [10]).

Поняття дискурсу є одним із основних понять сучасної прагматичної лінгвістики та лінгвістики тексту. У сучасній лінгвістиці питання природи дискурсу, його структури, диференційні ознаки, специфіку функціонування розглядали: Н. Арутюнова, Ф. Бацевич, О. Бесонова, А. Белова, В. Демянков, В. Карасик, Є. Кубрякова, М. Макаров, М. Полюжин, П. Серіо, А. Токарська, Дж. Філіпс, Дж. Фіске, Р. Ходж, І. Шевченко, Дж. Юл та ін. дослідники. На сьогодні існує велика кількість підходів учених до дефініції цього поняття. На нашу думку, найбільш точним та зрозумілим є визначення Н. Д. Арутюнової, яка визначає дискурс як «зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними, соціокультурними, прагматичними, психологічними факторами; це – текст, узятий в аспекті подій; мовлення, що розглядається як цілеспрямоване соціальне явище, дія, як компонент, що приймає участь у взаємодії між людьми і механізмах їх свідомості. Дискурс – це мовлення, занурене у життя» [1, с. 136].

Виявлення дискурсу як сфери аналізу мовних явищ в певному комунікативно-прагматичному просторі дало змогу використовувати термін щодо найріз-